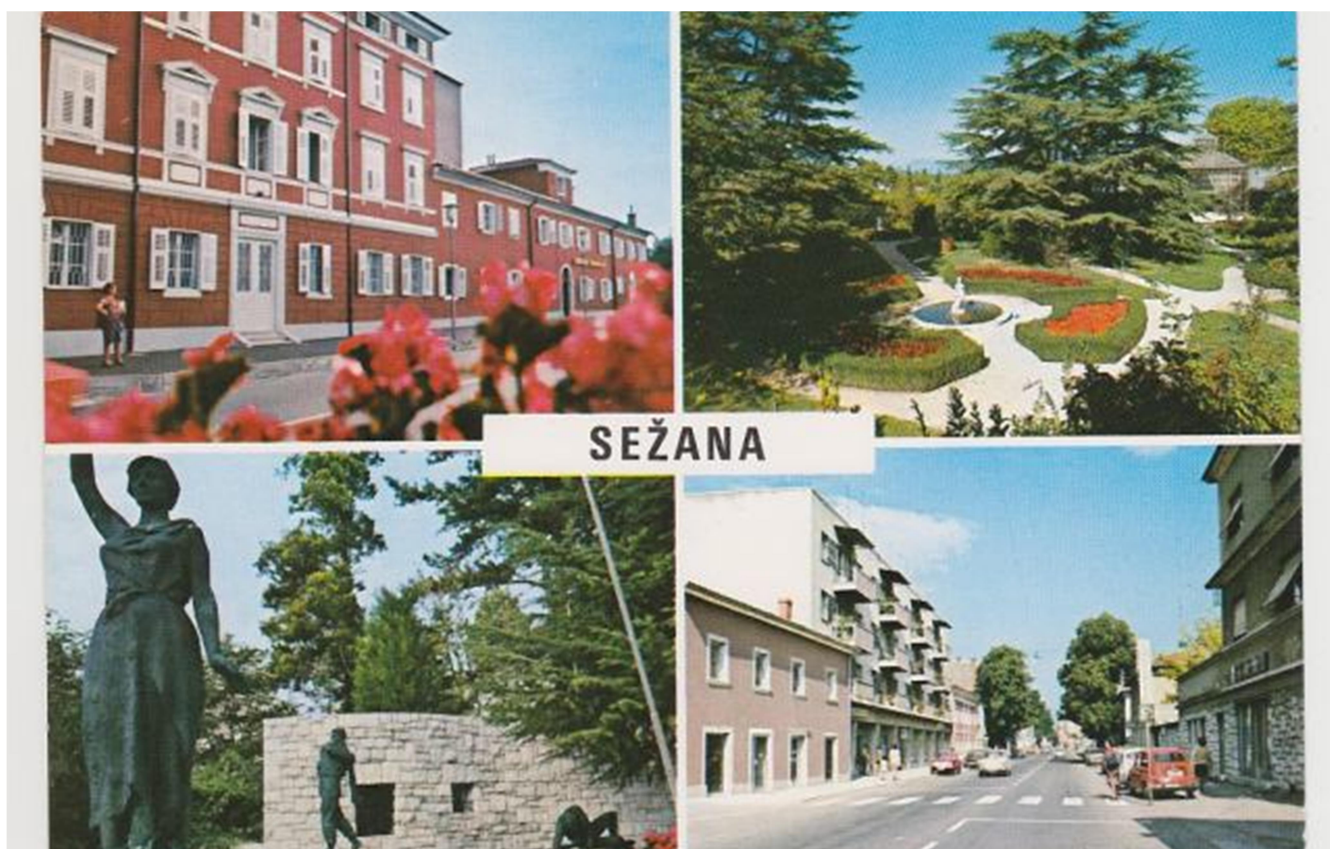

Potovanje po Sežani

Ema Šabić

Mentorica: Kajetana Tornič

Šolski center Postojna, 21. 3. 2024

KAZALO

UVOD.....	3
I. SEŽANA.....	4
II. PROGRAM.....	5
III. OPIS ODSEKOV VODENJA.....	6
1. CERKEV SVETEGA MARTINA.....	6
2. BOTANIČNI VRT SEŽANA.....	7
3. VINA KRAS	8
4. SPOMINSKA SOBA SREČKA KOSOVELA	9
5. LIPICA	11
6. JAMA VILENICA.....	12
7. HIŠA KRASA LOKEV	13
IV. CENA IZLETA.....	14
V. INFORMACIJE ZA SAMOSTOJNI OGLED.....	14
VIRI.....	15

UVOD

Sem Ema Šabić, dijakinja 3. letnika ekonomske šole v Postojni. Za tekmovanje turistični vodnik moramo pripraviti seminarsko nalogo oziroma enodnevni izlet po nekem kraju. Sama sem izbrala Sežano, natančneje Sežano in okolico. Za konec sledi še večerja in druženje v Hiši gostoljubnosti v srcu Krasa.

Najprej se bomo pozdravili v Sežani na avtobusnem postajališču pred cerkvijo sv. Martina, kamor bodo turisti prispeli z avtobusom. Tule si bomo lahko podrobneje ogledali cerkev ter prisluhnili tudi kratkemu nauku, katerega se meščani lahko udeležijo vsak drugi dan. Potem se bomo odpravili do botaničnega vrta Sežana, tu si bomo ogledali tudi Vilo Mirasasso, ki je sedaj Sežanska občina. Po ogledu Vile oz. občine se bomo vrnili nazaj v naravo saj se bomo sprehodili do Vojaškega Pokopališča, ki je par minut hoje ločen od mesta. A zašli bomo tudi v Vina Kras Sežana kjer bomo poskusili različna vina in prisluhnili kratki predstavitvi, imeli bomo pa tudi voden ogled poteka proizvodnje vina. Da pa ne bomo lačni si bomo kosilo privoščili v restavraciji Pri Naju. Nato sledi še ogled spominske sobe Srečka Kosovela kateri je kar precej značilen za Sežano. Naprej pa se bomo odpravili na kratek sprehod, do Živega muzeja Krasa. Po ogledu bomo počakali na avtobus kateri nas bo zapeljal do Lipice. Sledi ogled lipice, kobilarne, okolice... Ker nam vreme kaže kar odlične stopinje se bomo mogli oditi tudi malo ohladit zato bomo odšli še do Jame Vilenice, kjer vodi pot proti vasi Lokev kjer si bomo naš izlet zaključili, da kdo ne bi pogrešal kakšnih okusov krasa bo večerja organizirana v Hiši Krasna.

I. SEŽANA

Sežana je mesto v Sloveniji in gospodarsko, prometno, izobraževalno, kulturno ter zdravstveno središče slovenskega Krasa. Mesto je sedež občine Sežana, upravne enote Sežana in župnije Sežana.

Občina Sežana je del Obalno-kraške regije in meri 217 km², kar jo uvršča med večje občine v Sloveniji. Konec leta 2020 sta v občini prebivala 13.702 prebivalca, od tega 6.967 moških in 6.735 žensk. Deli se pa tudi na 12 krajevnih skupnosti: KS Avber, Dane pri Sežani, Dutovlje, Kazlje, Lokev, Pliskovica, Povir, Sežana, Štjak, Štorje, Tomaj in Vrabče.

Leta 1364 je Sežana pripadla goriškim grofom, z njihovim izumrtjem pa Habsburžanom. Sežana je v začetku 18. stoletja s prihodom grofa Petača) postala upravno sodišče. Rodbina se je v Sežani ohranila vse do 1817, v obdobju Napoleonovih osvajanj pa je tudi Sežana postala del Ilirskih provinc.

Glede na ustno izročilo je lahko dobila ime:

- po sveti Suzani (posvečen ji je bil eden od oltarjev v stari cerkvi, zgrajeni leta 1509); kot Susana je bilo mesto označeno tudi na zemljevidu Gerharda Mercatorja iz leta 1589).
- Sežgana vas (po prvotnem naselju za hribom Tabor, ki naj bi bilo požgano). V prvotnem naselju so najdene antične najdbe (verjetno je šlo za manjšo obcestno postojanko rimske dobe).
- obstajajo še druge domneve o izvoru imena mesta. Verjetno pa je naselbina obstajala že pred Rimljani, saj so v bližini našli ostanke gradišča iz prazgodovinske dobe.

Slika 1: Grb občine

II. PROGRAM

Sežana:

9.00 – 9.15 – sprejem pred cerkvijo svetega Martina

9.15 – 10.00 – ogled cerkve

10.05 – 11.15 – Botanični Vrt Sežana

11.30 – 13.00– ogled Vina Kras ter proizvodnje

13.10 – 13.55 – Kosilo v lokalni gostilni Pri naju

14.00 – 14.40 – ogled Spominske sobe Srečka Kosovela

Lipica:

15.00 – 17.00 – odhod in postanek v Lipici z vodenim ogledom

Jama Vilenica:

17.15 – 18.45 – Voden ogled jame

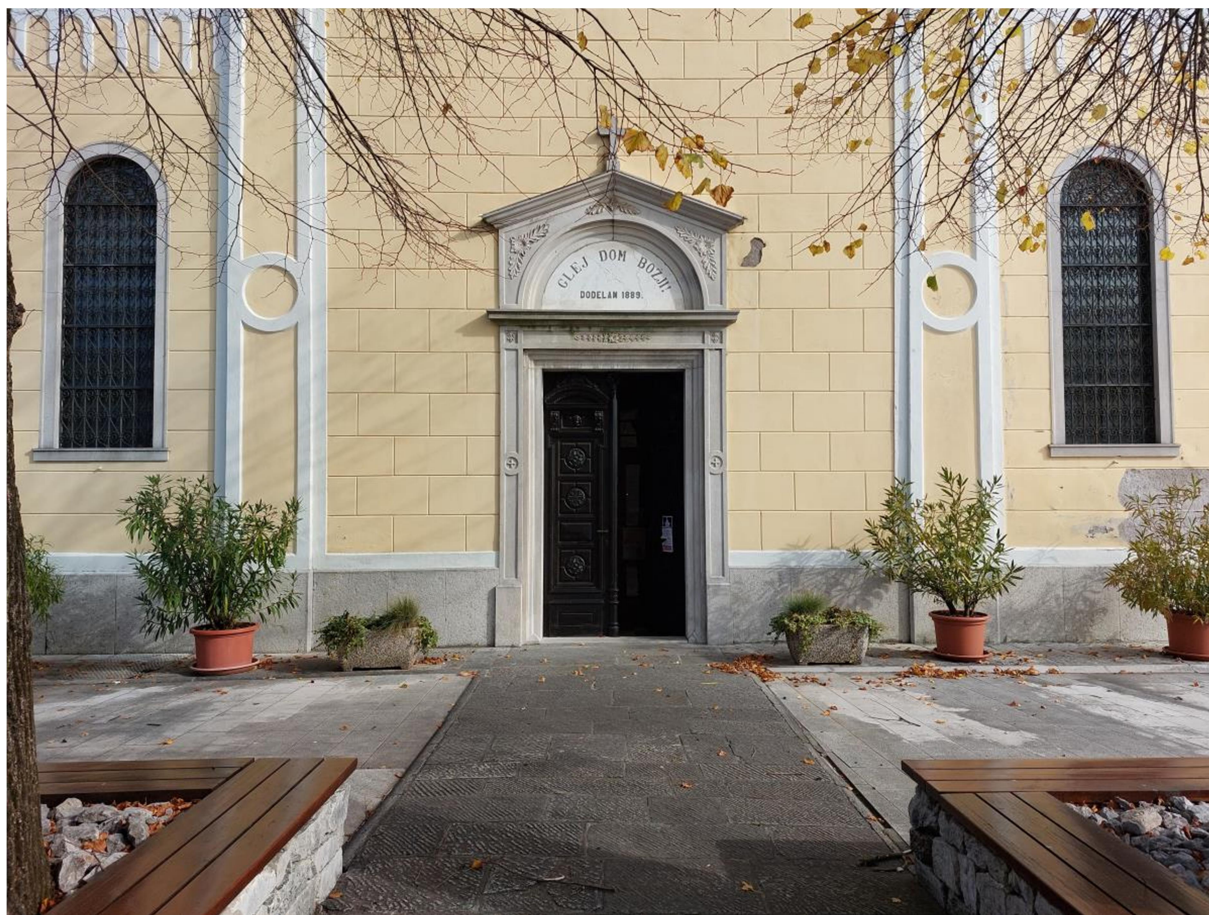
19.00 – večerja v Hiši gostoljubnosti v srcu Krasa

Odhod avtobusa je predviden ob 21.00, termin lahko spremenimo po dogovoru z udeleženci.

III. OPIS ODSEKOV VODENJA

1. CERKEV SVETEGA MARTINA

Sežanska župnijska cerkev je posvečena svetemu Martinu iz Toursa. Prvotna cerkev je stala tukaj že leta 1509, današnjo podobo je dobila konec 19. stoletja. Cerkev ima tri ladje, najvišja in največja pa je srednja ladja, ki je z visokim čelnim obokom ločena od prezbiterja. V cerkev vodijo trije vhodi. Glavni vhod je v pročelju. V stranski ladji je vzdana plošča, ki je v stari cerkvi pokrivala grobnico grofov Petačev. Baročni veliki oltar je narejen iz raznobarnega marmorja. Oltarna slika predstavlja svetega Martina, ki odhaja v nebesa v spremstvu dveh angelov.

Slika 2: vhod v Cerkev sv. Martina

2. BOTANIČNI VRT SEŽANA

Vrt od nekoč

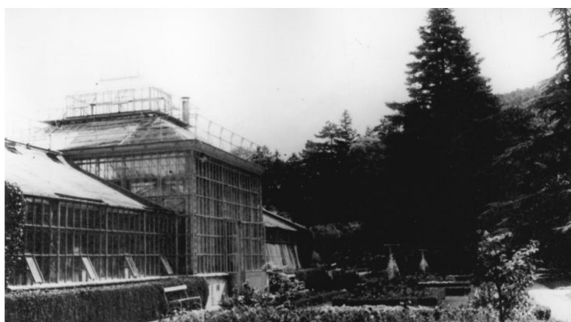
19. stoletje. Trst in njegovo zaledje na Krasu, ki je zlasti v poletnih vročicah bogati gospodi predstavljal umik. Stran od mestnih ulic in njenega vrveža, na deželo gručastih vasi s središčem v Sežani, ki je z gospodarskim razmahom takratnega časa predstavljala pomembno postojanko na poti od Dunaja do Trsta.

Priložnost za še bogatejše življenje premožnih tržaških veljakov, med njimi tudi grško trgovsko rodbino Scaramangà, ki je na robu Sežane, v senci hriba Tabor, kupila posest, da je na njej zgradila spomenik mogočnega imetja. Letno rezidenco Villo Mirasasso, ki se od leta 1848 s svojim simbolnim imenom »občudovalec kamna« očarljivo nagiba k tržaškemu »občudovalcu morja«, gradu Miramare.

Ob vznožju vile še danes zgovornih soban in poletnih verand je v naslednjih desetletjih polagoma nastajal tudi vrt. V slogu italijanskih meščanskih vrtov imponanten, občudovanja vreden del Scaramangàjeve posesti, obzidan z visokim kamnitim zidom, ki je pred pogledi tujcev skrival skladnost jas in rondojev, peščenih poti in ribnikov, steklenega palmarija, pergol in utic, sadovnjaka in trt ter nenavadnih dreves. Do tedaj Krasu tujih, a nadvse zanimivih rastlin, prinesenih s popotovanj po svetu, kamor so plule Scaramangàjeve ladje. Cedre, jelke, magnolije. Palme in aralijske v skopa kraška tla skrbno zasajene in negovane. Z občutkom do lepote in urejenosti, ki so jo v rodbini Scaramangajev, skozi stoletno lastništvo sežanske posesti, občutile in gojile vse tri družinske veje.

Vrt do danes

Potem, ko je rodbina Scaramangà izgubila sežansko posest, so se vrata vrta odprla. Vanj je lahko vstopil vsak, ki je do tistega trenutka o tem čudežu le slišal in med slišanim sanjal. A s tem je usoda napravila svoje. Vrt je skupaj z vilo postal vojna postojanka, nakar še mestni park, za tem skrivališče vandalov. Postal je oreh, ki ga je glodal čas. A kljub temu z lupino trdno ukoreninjenih dreves z različnih koncev sveta, ki so vse do danes kljubovala silovitim razmeram.

Slika 3: vrt nekoč

Slika 4: vrt danes

3. VINA KRAS

Kras – prostor, ki so ga s trdim delom oblikovali že naši predniki. Območje, kjer je večstoletna dediščina vinogradništva in vinarstva zapisana v vsakem koščku zemlje. Dežela, katere zgodba je zajeta v vsakem kozarcu naših vin.

V kleti Vinakras Sežana so zavezani, da dolgoletno tradicijo in izročilo s ponosom in vztrajnostjo širijo dalje. Z globokim spoštovanjem do narave, od leta 1947 dalje pridelujejo vina vrhunske kakovosti. Zahvaljujoč predanosti in zaupanju kraških vinogradnikov, jim je skozi desetletja uspelo postati vodilna klet na kraškem vinorodnem okolišu, kjer je s trto zasajenih nekaj čez 600 ha vinogradov.

Raznolikost in posebnost tega vinorodnega okoliša se odražata v vseh vinih, med katerimi prav gotovo izstopa TERAN PTP - slovenska vinska posebnost. Vino pridobivajo iz sorte refošk. Zaradi specifičnih talnih in klimatskih razmer daje ta sorta na Krasu značilno vino – teran, katerega odlike se kažejo v svojevrstni cvetici, polnosti, visokem ekstraktu in živahni, intenzivni, rubinasto rdeči barvi. Teran je polno, gosto vino, ki daje ljudem moč in jih krepi. V njem se skriva Kras – rdeča zemlja, burja in sonce ter vztrajnost kraškega vinogradnika.

Od rdečih sort, zorijo na Krasu še merlot ter Cabernet Sauvignon.

Na rdeči, kraški zemlji pa so si svoje domovanje našle tudi bele sorte. Posebno pozornost namenjajo pridelavi vitovske grganje, malvazije, Chardonnaya ter sivega pinota.

Slika 7: prostor kjer gostje lahko degustirajo različna vina

4. SPOMINSKA SOBA SREČKA KOSOVELA

Nastajanje Kosovelove spominske sobe v 70-ih letih prejšnjega stoletja

Prostor, kjer je sedaj spominska soba, je bilo svoje čase stanovanje nadučitelja Antona Kosovela, tam so se rodili tudi vsi Kosovelovi otroci, zadnji med njimi pesnik Srečko Kosovel.

Zamisel o postavitvi Kosovelove spominske sobe se je porodila v letu 1972. Univerza zaupala dr. Janezu Suhadolcu, da pripravi idejni načrt za sobo. Tako je bilo odločeno, da se nam pesnik predstavi v skoraj prazni sobi, kjer pridejo do izraza na stenah odtisnjeni verzi. Soba je v »konstruktivističnem stilu«. Na tleh so deske, lužene v rdeči in modri barvi in na sredi sobe (ta meri 64 m²) je pritrjeno leseno ogrodje kocke. Okna, ki gledajo na ulico so zatemnjena s temnimi stekli in žametnimi zavesami. Prvotna zamisel, da bi na stenah bile Kosovelove pesmi, sestavljene iz glinenih črk, so morali opustiti tik pred odprtjem sobe, ker so delavci, misleč, da ravnajo prav pri »obnavljanju poslopja«, s krampi stolkli glinene črke s sten – delo več mesecev. Tako so pesmi bile odtisnjene na stenah in stropu.

Do prenove sobe leta 2014 so obiskovalci ob glasbeni spremljavi poslušali Srečkove pesmi in gledali diapozitive s kraškimi motivi. V sosednji sobici so bile na ogled fotografije Srečka Kosovela in nekaj njegovih pesmi v rokopisu ter pesniške zbirke, ki si bile vse objavljene po njegovi smrti. Na drugih policah so se hranila dela avtorjev, ki so se rodili ali delovali v mestu Sežani ali v občini Sežana (Ciril Zlobec, Jože Pahor, Branka Jurca, Jolka Milič idr. Vse knjige, razen opus Danila Dolcija, so bile ob prenovi podarjene Kosovelovi knjižnici Sežana, ki se nahaja le par minut hoje od sobe.

Prenova Kosovelove spominske sobe v letu 2014

Vsa leta je soba dobro služila svojemu namenu. Vendar je 110. obletnica praznovanja rojstva Srečka Kosovela se je izkazala kot prava priložnost za to, da se uresniči naša zamisel o prenovi sobe. Največja zahvala gre Občini Sežana, ki je projekt tudi finančno podprla.

V osrednjem prostoru so ohranili prvotno arhitekturno zasnovo sobe. Upoštevajoč predloge, zamisli in rešitve Simona Kastelica in pod njegovim nadzorom je potekala prenova celotne električne napeljave, postavitve nove razsvetljave in avdio-vizualne tehnologije, letev na stenah, obnovili so lestev in leseno ogrodje kock. Pesmi so bile na novo odtisnili na stene.

V osrednjem prostoru sta dve kocki v katerih sta urejeni razstavnici vitrini. V vitrinah si lahko ogledamo prvo pesniško zbirko Kosovelove poezije Pesmi iz leta 1927, izvirna Kosovelova pisma, Kosovelov študijski zvezek ter fotografije, rokopise in kopijo razglednice z upodobitvijo Srečka Kosovela, ki jo je ruski kozmonavt Jurij Baturin 7.1.2012 ponesel v vesolje in drugo.

Večje spremembe gre opaziti v mali sobi, ki je v celoti avtorsko delo Simona Kastelica. Sobico so želeli prenoviti tako, da bo v njej več podatkov o življenju in delu Srečka Kosovela, kar se jim je odlično posrečilo s postavitvijo celostenskega kolaža Kosovelovega življenja in ustvarjanja Rekvijem življenju.

Nasproti imamo tudi izdaje Kosovelovih del in nekaj strokovne literature o pesniku in njegovem ustvarjanju. Obiskovalci se lahko malce dlje zadržijo v mali sobi in prelistajo razstavljena dela. Zbirka obsega Kosovelov opus, ki je izšel v slovenščini, ter večina njegove poezije, ki je bila prevedena v različne svetovne jezike.

Pripravili so dva programa. Vsebino programa sta pripravili Mateja Kralj in Magdalena Svetina Terčon. Najpogosteje sobo obišejo dijaki srednjih in učenci osnovnih šol. Ta program bo obiskovalcem podal več informacij o življenju in delu tega velikega pesnika s Krasa. V drugem programu pa bodo lahko obiskovalci poslušali recitale Kosovelove poezije.

Otvoritev prenovljene Kosovelove spominske sobe je bila v petek, 21. marca 2014.

Slika 8: Kosovelova soba

5. LIPICA

Zibelka belih konj; Lipica je dom lipicancev in največja kobilarna z lipicanci na svetu. Njena edinstvena zgodba se je začela leta 1580. Zgodba o prvi kobilarni z lipicanci na svetu je tudi zgodba prijetnih doživetij. Doživite jih v družbi več kot 300 belih lipicancev na več kot 300 hektarih zelenih površin.

Lipicanec, ena najstarejših kulturnih pasem konj v Evropi in na svetu, ki se je v času od ustanovitve Kobilarne Lipica leta 1580, izoblikovala v Kobilarni Lipica. Danes poznamo lipicanca predvsem kot belega konja. Vendar so konji, ki jih imenujemo beli konji, v resnici večinoma sivi. Lipicanci se skotijo temni. Zaradi mutiranega gena pa kmalu osivijo.

Plemenska čreda - Za oplemenjevanje kraških konj, ki so že v antiki in srednjem veku sloveli po svoji lepoti, vzdržljivosti in čvrsti konstituciji, so bili že v prvem letu v Španiji kupljeni trije plemenski žrebci, v naslednjem letu pa 6 žrebcev in 24 kobil.

Kobilarna opravlja tudi vse strokovne naloge potrebne za izvajanje rejskega programa za lipicance, vpisane v rodovniško knjigo Kobilarna Lipica in lipicance vpisane v rodovniško knjigo Združenja rejcev lipicanca Slovenije. Kobilarna kot druga priznana organizacija na področju konjereje zagotavlja tudi identifikacijo lipicancev in vpis živali v nacionalni register kopitarjev.

Pri izvajanju rejskega programa sodelujejo v izvajanju nalog s področja reprodukcije in razvojnih nalog tudi druge priznane organizacije na področju konjereje – Veterinarska fakulteta in Oddelek za zootehniko biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Ponujajo številna doživetja, aktivnosti, organizirajo pa tudi mnoge dogodke za otroke in odrasle. Tako da nam na ogledu ne bo dolgočasno.

Slika 10: Lipicanci

6. JAMA VILENICA

je nastala v krednih apnencih lipiške formacije in poteka v smeri proti jugovzhodu. Jama je razvita v enotnem, poševnem rovu, polnem siginih oblik in podorov. Ti nas spremljajo že v prvi dvorani, z globino pa se njihova količina in pisanost le še stopnjujeta.

Številni podori in kapniki kažejo na izjemno starost jame, ki je do danes še nerazvozlana. Prav tako je težko ugotoviti, katera podzemna reka je izdolbla jama, saj je zaradi ogolelosti (denudacije) površja lega jame danes precej bližje površju, kot je bila v času nastajanja, ko je bila Vilenica v celoti zalita.

Vhod v Vilenico je nastal z udorom stropa. Na to opozarja velik podorni stožec, po katerem se spustimo v prvo – Plesno dvorano. V njej vsako leto poteka zaključna prireditev Mednarodne literarne nagrade Vilenica. Veliko dvorano krasi mogočen temnosiv kapniški steber, ki so ga stari obiskovalci imenovali Maver.

Rov, ki se iz Plesne dvorane spusti globlje, je enoten, vendar razgiban. Ponekod se spušča, drugje dviguje ter doseže višino do 30m. Na poti se rov večkrat razširi v dvorane, ki si sledijo v naslednjem zaporedju: Drevored kapnikov, Rdeča dvorana in Vilinska dvorana.

Za Vilinsko dvorano, ki je zadnja dvorana dostopna za turistične ogledе, se jama strmo spusti v neturistični del jame, imenovan Fabrisov rov. Zanj so značilni manjši prostori in številne ožine. Dno jame doseže globino 191m pod površjem. V celoti je jama dolga več kot kilometer, za turistične ogledе pa je urejene in osvetljene 450m jame.

Slika 11: Jama Vilenica

7. HIŠA KRASNA

Domačija je stala v mali kraški vasici po imenu Lokev, znani predvsem po odlični gostinski ponudbi in prvi pršutarni na Krasu, pa tudi po prijetni klimi in dobri energiji.

V preteklosti je bila Lokev izbira mestnih elitnežev iz sosednjega Trsta, ki so si želeli sproščenega oddiha obogatene z vrhunskimi vini in okusno hrano. Boris in Dajana sta bila ob nakupu trdno odločena, da obogatita turistično ponudbo kraja in uresničita svoje dolgoletne sanje o butičnem družinskem hotelu, kjer se bo dobro spalo in še boljše jedlo.

Začela sta graditi svoje sanje in iz stare domačije je nekaj let kasneje na istem mestu zrastle Hiša Krasna – hiša gostoljubnosti in dobrot Krasa in Istre, zgrajena s spoštovanjem do kraja in kraške tradicije in infrastrukture in z namenom, da se bodo njeni gostje na oddihu sprostili in uživali v vseh dobrotah, ki jih življenje ponuja.

Samo štiri leta po otvoritvi, je Hiša Krasna za svojo vrhunsko kulinariko prejela eno najprestižnejših kulinarčnih nagrad, Michelin Plate Award 2020, in izjemen dosežek ponovila še leta 2021, 2022 in 2023, v slednjem se je naziv nagrade spremenil v Michelin Priporočilo 2022 in 2023, in s tem uresničila cilj družine Škibin – združiti lepote Krasa, udobne in sproščene namestitve s poudarkom na digitalnem detoksu in s tem vzpostavitev ponovnega ravnovesja s seboj in naravo ter vrhunske kuhinje s kraškimi in istrskimi tradicionalnimi okusi, s poudarkom na sezonskih in lokalno pridelanih sestavinah, ki jih na moderen način predstavijo in delijo s svojimi gosti.

Slika 12: terasa hiše Krasna

V. CENA IZLETA

AKTIVNOST	ZNESEK
Ogled cerkve sv. Martina	Brezplačno
Botanični vrt Sežana	5,00 €/ osebo oziroma 200 €/ skupino
Vina Kras	10,00 €/ osebo oziroma 400,00 €/ skupino
Kosilo v gostilni Pri Naju	15,00 €/osebo oziroma 600 €/ skupino
Ogled spominske sobe Srečka Kosovela	4,00 €/ osebo oziroma 160 €/ skupino
Lipica	18,00 €/ osebo oziroma 720,00 €/ skupino
Jama Vilenica	10,00 €/ osebo oziroma 400,00 €/ skupino
Večerja v Hiši Krasna	12,00 €/osebo oziroma 480 €/skupino
Turistično vodenje + avtobusni prevoz	230 €/skupino

Cena preračunana na osebo v primeru 40 prijavljenih znaša približno 80,00 €.

VI. INFORMACIJE ZA SAMOSTOJNI OGLED

Turistično informacijski center Sežana

Partizanska cesta 4
6210 Sežana

Tel: 05 731 01 28

Elektronska pošta: tic.sezana@visitkras.info

E-naslov: <http://www.visitkras.info/>

ZIMSKI URNIK (JANUAR–APRIL IN SEPTEMBER–DECEMBER)

Ponedeljek–petek: 8.00–16.00

Sobota–nedelja in prazniki (zaprto 1.1., 25.12. in 1.11.): 10.00–16.00

POLETNI URNIK (MAJ–AVGUST)

Ponedeljek–petek: 8.00–16.00

Sobota–nedelja in prazniki: 10.00–18.00

VIRI:

<https://www.sezana.si/objava/301131>

www.lipica.org

<http://www.vrtsezana.si/>

<https://vinakras.si/>

<https://www.vilenica.com/>

<https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Se%C5%BEana>

<https://lu-sezana.si/kosovelova-soba/>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100057189921069>

<https://krasna-hisa.si/>